

Isfugl, *Alcedo atthis*

Lille skrigefugl med kort krop, afstumpet hale og meget langt næb. Næsten alle farver, dog mest nuancer af blåt og grønt, er repræsenteret i fjerdragten. Ynglede forhen adskillige steder i nærheden af ferskvand, nu en ret fåtallig ynglefugl langs bække, åer og søer i ØJylland.

– Danmarks Dyreverden 7, 341-43.

Isfugl, ældre nydansk d.s., af tysk eisvogel, som er en omtydning af oldhøjtysk isarnovogal 'jernfugl' og sigtende til den metalskinnende fjerdragt (1). *Kongens fisker*, *St. Mortensfugl* og *søvale* 1838 (3), *bommeris Kirkehelsing*e (4), *juvelfugl*.

»Man har digtet mange fabler om den, såsom at den byggede en rede der svømmede i vandet, at dens hjerte havde en fortrinlig lægekraft, at den aldrig når den var død forrådnede og endda årligt blev ved med at fælde« o.s.v. (1809; 5); dens hjerte anbragt på brystet skal modvirke epilepsi (3).

»Dens dulgte færden sommeren igennem og omflakkende tilværelse i vintertiden har omgivet fuglen med et skær af mystik ... Vore forfædre tog ofte varsler af dens tilsynekomst og tillagde den forskellige evner; et dødt eksemplar var således udmærket som lynafleder i et hus, for fiskerne betød det lykke at se den på udturen, dens timelange ophold på det frønnede stemmeværk eller en nøgen pilekvist ved åen gjorde den til vogter af forglemte skatte i vandløbet. Viste den sig ofte tæt ved beboede steder var det et tegn på lykke og husfred« (6).

Dens tilsynekomst varsler en hård vinter, især når det sker før Kristi Himmelfartsdag (NVSjælland; 7).

Olav Evensen, *Isfuglen*. 1970.

Dens fjerdragt er en koncentration af den danske sommerdags farve og lys. Ikke for intet kaldes isfuglen »juvelen blandt Danmarks fugle«, »den flyvende juvel« ... indbegrebet af skaberens farveglæde *Thorvald Kjær* og *Ib Paulsen* (8). Isfuglen på en gren over bækken, mejslet i turkis, safir og rust. Urokkelig, men parat til eksplosionsagtigt udfald *J. Muus Pedersen* (9); isfugle sender smaragd- og safir-raketter ud over vandspejlet *Hans Folsach* (10).

Juvelen ved den danske å, · forborgne vandes sjældne sir, · en vinget, levende safir ... · dig lånte himlen af sit blå! · · du åens ædelsten og vogter! · af paradiset spejl en splint! *Johannes V. Jensen* (11). En isfugl ligned blåt henover vandet *Johannes Jørgensen* (12).

Johannes V. Jensen, *Isfuglen* (11); *Asger Pedersen*, *Isfugl* (13).

LITTERATUR: (1) 626 179; (3) 687 1838,261f; (4) 160 1906/23: 294 (1945); (5) 439d 2,183; (6) 224 1938,76; (7) 160 1906/23: 244 (1912), 294; (8) 449 26; (9) 674 153; (10) 228b 20; (11) 410o 52f; (12) 432h 18; (13) 672b 16-18 (digtsaml. *Isfuglen*).

Isfugl. BIOFOTO/Arthur Christiansen.

